

เริ่มต้น(สืบสวน)จากที่เกิดเหตุ

ร.ต.อ.อัปดุลเลาะห์ เหลี่ยมแดง

อาจารย์(สบ๑) กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๙

เทคนิคและวิธีการในสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดโดยหลักทั่ว ๆ ไปนั้น ไม่มีตำราการสืบสวนใดที่จะสามารถระบุได้อย่างแน่นอนจนเจาะจงว่า จะใช้วิธีการสืบสวนอย่างไรจึงจะทำให้การสืบสวนประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากกระบวนการสืบสวนเป็นศิลปะที่สลับซับซ้อนและมีความละเอียดอ่อน จำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนเทคนิค ยุทธวิธี การปฏิบัติให้เหมาะสมตามลักษณะคดีและความมุ่งหมายของการสืบสวนอยู่เสมอ นอกจากนั้นการสืบสวนยังจะต้องอาศัยประสบการณ์ และความสามารถเฉพาะบุคคลของผู้ปฏิบัติหน้าที่สืบสวนเข้าช่วยเสริมอีกด้วย จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจจะระบุได้แน่นอนตายตัวลงไปได้ทีเดียว อย่างไรก็ตามเทคนิคและวิธีการพื้นฐานที่ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนทุกคนจะต้องปฏิบัติ และจะละทิ้งเสียไม่ได้เลย นั่นก็คือเทคนิคและวิธีการการตรวจที่เกิดเหตุ

การตรวจที่เกิดเหตุเป็นเทคนิคและวิธีการหนึ่งในกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนได้ใช้อำนาจหน้าที่ไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๑๐) โดยได้บัญญัติไว้ว่า การสืบสวน หมายถึง “การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด”

ความหมายของพยานหลักฐาน พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น ใ้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาญากรรมที่เกิดขึ้นได้ ส่วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๖๖ ได้ให้ความหมายของพยานหลักฐาน คือ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือ พยานบุคคล ตลอดจนหลักฐาน อื่น ๆ ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำผิดได้ เช่น บุคคลผู้รู้เห็นพฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้าย ถือว่าเป็นพยานบุคคล ส่วนเอกสารต่าง ๆ ที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดี และกระทำขึ้นโดยผู้ร้ายหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตาม ถือเป็นพยานเอกสาร ส่วนวัตถุต่างๆ ที่คนร้ายใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำผิดซึ่งตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็นพยานวัตถุหรือวัตถุพยาน

บริเวณที่พบวัตถุพยาน อาจแบ่งออกเป็น ๔ แหล่งใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. บริเวณสถานที่เกิดเหตุ เป็นแหล่งที่พบร่องรอยและวัตถุพยานที่มีความสมบูรณ์มาก และวัตถุพยานบริเวณนี้สามารถใช้เชื่อมโยงและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี เช่น รอยลายนิ้วมือ อาวุธ และเครื่องมือที่ใช้กระทำความผิด เป็นต้น

๒. ตัวผู้เสียหาย เป็นแหล่งที่พบวัตถุพยานได้เช่นกัน บางกรณีหากมุ่งค้นหาเพียงในสถานที่เกิดเหตุเพียงอย่างเดียวก็อาจจะทำให้ขาดวัตถุพยานที่สำคัญไปได้ เช่น ลูกกระสุนปืน คราบเขม่าปืน คราบอสุจิ เป็นต้น

๓. ตัวคนร้าย เป็นอีกแหล่งที่สามารถพบวัตถุพยานได้ โดยอาจเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำความผิดเอง เช่น โจรกรรมทรัพย์สินจากสถานที่เกิดเหตุไปแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นเจอ หรืออาจเกิดจากความไม่ได้ตั้งใจของผู้กระทำความผิด แต่เกิดจากการถ่ายเทและแลกเปลี่ยนของวัตถุ

๔. บริเวณอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริเวณที่ผู้กระทำความผิดนำวัตถุพยานไปทิ้ง บริเวณที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด เช่น ในการตรวจค้นบ้านพักของผู้ต้องสงสัยคดีลอบวางระเบิดในเขตพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบวัตถุพยานที่เกี่ยวข้องกับการก่อคดี เช่น เครื่องมือในการตัดชิ้นส่วนสะเก็ดระเบิด หัวตะปูที่ใช้เป็นสะเก็ดระเบิด เชื้อประทุ บัญชีรายชื่อที่ใช้เป็นดินระเบิดหลัก เป็นต้น

สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทั้งทางแพ่ง และทางอาญา โดยทั่วไปแล้ว ผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุซึ่งจะทำให้ผู้ที่ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถเก็บร่องรอยหรือพยานหลักฐานและอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร

สถานที่เกิดเหตุ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่จะนำไปพิสูจน์ว่ามีเหตุเกิดขึ้นจริง และใครเป็นผู้กระทำความผิด นอกจากสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำแล้ว บริเวณอื่นที่เกี่ยวข้อง ๆ เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พบวัตถุพยาน ต่าง ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบริเวณที่มีความต่อเนื่องกับสถานที่เกิดเหตุ และมีความสำคัญเช่นกัน ในทางปฏิบัติอาจจะยากที่จะระบุลงไปได้ชัด ๆ ว่า ขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุอยู่นั้นอยู่ตรงไหน (สมภพ เองสมบุญ ๒๕๕๑ : ๑)

ดังนั้น สถานที่เกิดเหตุจึงประกอบไปด้วยสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นรวม ๆ กัน ได้แก่ บริเวณที่เกิดเหตุ บริเวณที่ศพถูกนำไปทิ้ง บริเวณที่พบวัตถุพยาน และรวมถึงบริเวณที่

เกี่ยวเนื่องด้วย เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดพบผู้เสียหาย บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พักของผู้กระทำความผิดและพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดด้วย

ความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ ความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุส่งผลต่อการสืบสวนเป็นอย่างยิ่ง เพราะสถานที่เกิดเหตุจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุทราบข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

๑. สามารถบ่งบอกได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น ในสถานที่เกิดเหตุจะต้องพบบุยานหลักฐานที่ทำให้เชื่อได้ว่าเกิดการกระทำผิดขึ้นแล้ว ถ้าเป็นคดีฆาตกรรมก็อาจจะพบศพ และรอบ ๆ ศพอาจมีการพบคราบโลหิต เส้นผม เส้นขน เสื้อผ้าที่เปื้อนคราบโลหิตของผู้กระทำความผิด ซึ่งสามารถนำมาหาสารพันธุกรรม (DNA) หรือพบรอยลายนิ้วมือ ฝ่ามือ รอยลายเท้าแฝงของผู้กระทำความผิด เป็นต้น

๒. สามารถบ่งบอกถึงพฤติกรรมของการกระทำผิดของคนร้าย ในสถานที่เกิดเหตุจะมีวัตถุพยานที่บ่งบอกให้ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนทราบถึงวิธีการที่คนร้ายใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งอาชญากรรมทุกคดีจะต้องมีรูปแบบวิธีการในการกระทำความผิด พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุสามารถช่วยบอกถึงแผนประทุษกรรมใด ยกตัวอย่างเช่น กรณีลักทรัพย์ วิธีการเข้าไปในตัวอาคาร เครื่องมือที่ใช้ และชนิดของทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรม ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ในการระบุถึงวิธีการทำงานของคนร้าย กรณีวางเพลิง ชนิดของตัวเร่งการลุกไหม้ และวิธีการจุดไฟก็ถือเป็นพยานวัตถุอย่างหนึ่งที่ช่วยบอกถึงวิธีการทำงานของผู้วางเพลิง การวิเคราะห์พยานวัตถุเพื่อบอกถึงวิธีการกระทำความผิดนี้ เป็นพื้นฐานที่ใช้ในการเชื่อมโยงในแนวทางการสืบสวนไปถึงตัวผู้กระทำความผิดได้

๓. สามารถบ่งบอกถึงตัวผู้กระทำความผิด ในสถานที่เกิดเหตุจะมีร่องรอยหลักฐานที่สามารถใช้เชื่อมโยงระหว่างตัวบุคคล ตัวบุคคลกับวัตถุสิ่งของ และสถานที่เกิดเหตุ โดยเป็นร่องรอยหลักฐานที่คนร้ายทิ้งไว้ในสถานที่เกิดเหตุ พยานหลักฐานที่ดีที่สุดในการระบุถึงตัวผู้ต้องสงสัยก็คือ รอยลายนิ้วมือที่พบในสถานที่เกิดเหตุ สามารถนำมาตรวจเปรียบเทียบหาบุคคลที่เป็นเจ้าของรอยลายนิ้วมือนั้นได้ โดยมีผลการตรวจที่แน่ชัดหรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า “มีความเป็นเอกลักษณ์”

ในปัจจุบัน การตรวจสถานที่เกิดเหตุมีความยากลำบากและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากการเผยแพร่วิทยาการเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลาย ทำให้ผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรได้เรียนรู้ที่จะไม่ทิ้งร่องรอยและพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุ หรือเลือกที่จะทำลายพยานหลักฐานบางอย่างหลังจากที่ได้กระทำความผิดแล้ว และยิ่งกว่านั้น ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นอกจากจะมีการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานตกหล่นอยู่ในที่เกิดเหตุ หรือทำลายพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุแล้ว ยังมีการอำพรางสถานที่เกิดเหตุเพื่อลวงเจ้าหน้าที่ที่เข้า

ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ลงประเด็นจากความเป็นจริง และมีการวางวัตถุระเบิดไว้ในบริเวณเกิดเหตุเพื่อ
 ลอบสังหารเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจที่เกิดเหตุ หรืออาจจะมีการชุมนุมตีระฆังเส้นทางที่เข้าตรวจที่เกิด
 เหตุ ทำให้เกิดความยุ่งยากมากยิ่งขึ้นในการวางแผนการเข้าพื้นที่เพื่อตรวจที่เกิดเหตุ ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิด
 เหตุจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ ความสามารถ และต้องผ่านการทดสอบจนเป็นที่แน่ใจแล้ว
 ว่าสามารถทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักวิชา นอกจากนี้ยังต้องรู้จักการนำอุปกรณ์
 เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะทำให้ได้พยานหลักฐานในการ
 มัดตัวผู้กระทำความผิดได้

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจหาร่องรอยหลักฐานจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง
 เพื่อให้เกิดความกระจ่างในทางคดีที่ดำเนินการสืบสวนอยู่ เช่น ในสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ สถานที่พบศพ
 หรือสถานที่น่าสงสัยว่าได้มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น การปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ถือว่ามี
 ความสำคัญมากโดยเฉพาะคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานหรือหาพยานบุคคลไม่ได้ หรือคดีฆาตกรรม ที่มีการ
 เคลื่อนย้ายหลักฐานและพยายามบิดเบือนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสับสน

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจึงมีความสำคัญต่อการสืบสวนสอบสวนเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลต่อ
 การคลี่คลายคดีที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องเริ่มจากเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ไป
 ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุชุดแรกซึ่งอาจจะเป็นตำรวจสายตรวจในท้องที่ที่เกิดเหตุ เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุต้อง
 พยายามป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ชุดหลัง ซึ่งได้แก่
 พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเข้าไปตรวจเก็บวัตถุพยานได้

สาเหตุที่ทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเสียหาย

สำหรับสาเหตุที่อาจจะทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเกิดความเสียหาย สามารถแบ่งได้ดังนี้

๑. การกระทำของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ

๑.๑ ผู้เสียหาย เป็นบุคคลที่ทำให้วัตถุพยานเสียหาย ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ กรณีที่มี
 การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น คดีลักทรัพย์ เมื่อผู้เสียหายทราบที่เกิดเหตุลักทรัพย์ขึ้น สิ่งแรกที่
 ผู้เสียหายกระทำ คือ มุ่งตรงไปยังบริเวณที่เก็บทรัพย์สินมีค่าและทำการรื้อค้น เพื่อให้ทราบว่าทรัพย์สิน
 อะไร ถูกโจรกรรมไปบ้าง การจับต้องหรือรื้อค้นส่งผลให้รอยลายนิ้วมือแฝงของคนร้ายที่ติดอยู่ถูกลบออก
 ได้

๑.๒ ผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่มีความรู้หรือเคยรับรู้เกี่ยวกับวิทยาการตำรวจ
 จากสื่อต่าง ๆ เมื่อกระทำความผิดขึ้นก็พยายามทำลายวัตถุพยานที่จะใช้เชื่อมโยงมาถึงตัวได้ เช่น เข้าไป
 ลักทรัพย์ เมื่อจับต้องสิ่งของก็ใช้ผ้าเช็ดทำความสะอาดบริเวณนั้น

๑.๓ ไทยมุง เป็นฝูงชนที่มักเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุเพื่ออยากรู้อยากเห็นเหตุการณ์ โดยไม่ได้ตั้งใจที่จะเข้าไปทำลายพยานหลักฐานใด ๆ แต่การเข้าไปดังกล่าวเป็นการทำลายวัตถุพยานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๑.๔ สื่อมวลชน เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นสื่อมวลชนจะเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุเพื่อหาข่าวและถ่ายภาพที่จะนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะชน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับวัตถุพยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

๑.๕ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบถึงลักษณะของการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิด กล่าวคือ เมื่อได้รับแจ้งเหตุต้องรีบไปสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว ถ้าเหตุการณ์ยังเกิดอยู่ให้รีบระงับเหตุ จับกุมคนร้าย และป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ให้คงสภาพเดิมให้มากที่สุด เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่จะผ่านการอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นมาแล้ว แต่บางครั้งอาจพลั้งเผลอกระทำการโดยไม่ได้ตั้งใจทำให้วัตถุพยานเสียหายได้หรือบางครั้งก็เป็นการกระทำที่เป็นการเพิ่มวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอีกด้วย

๑.๖ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัคร มูลนิธิ ที่เข้าไปช่วยเหลือในสถานที่เกิดเหตุ

๒. การกระทำของของสัตว์ หากบริเวณที่เกิดเหตุมีสัตว์ เช่น วัว ควาย เข้ามาเดินเหยียบย่ำ หรือสุนัขเข้ามาเลียคราบโลหิตจนหมด กัดแทะวัตถุพยาน ก็ส่งผลให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเสียหายได้

๓. การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ เช่น แสงแดดจัด ทำให้มีอุณหภูมิสูง ฝนตก ลมแรงหรือมีพายุ ความชื้นในอากาศ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ทำให้วัตถุพยานเสียหาย ตัวอย่างคดีที่สามารถพบได้ เช่น คดีฆาตกรรมที่มีการต่อสู้กัน และคนร้ายได้รับบาดเจ็บมีโลหิตไหลในระหว่างการหลบหนี แต่ในขณะนั้นได้เกิดฝนตกขึ้นทำให้คราบโลหิตของคนร้ายถูกน้ำฝนชะล้างหายไป

ความหมายของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น สถานที่เกิดเหตุจะเป็นบริเวณที่ได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชนจำนวนมาก โดยเฉพาะคดีอาญาที่มีความรุนแรงและโหดร้ายจะมีฝูงชนมามุงดูกันมาก ซึ่งการกระทำดังกล่าว ส่งผลให้วัตถุพยานที่กระจัดกระจายอยู่บนพื้นในสถานที่เกิดเหตุถูกเหยียบย่ำจนเสียหายหรือสูญหายไป เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันรักษาวัตถุพยาน ที่จะนำไปสู่การคลี่คลายคดี

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ก็คือ การที่เจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ไปสมทบภายหลัง ระวางป้องกันข้อเท็จจริงและหลักฐานในที่เกิดเหตุมิให้ได้รับความเสียหาย

หรือถูกทำลายจากการกระทำของคน สัตว์ หรือธรรมชาติได้ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ จึงหมายถึง การรักษาให้สภาพที่เกิดเหตุอยู่ในสภาวะเดียวกับที่พบครั้งแรกไว้ระยะหนึ่ง ในขณะเดียวกันต้องป้องกันไม่ให้เอกสารหรือหลักฐานสูญหาย โดยที่วัตถุประสงค์ของการรักษาสถานที่เกิดเหตุ คือ การรักษาสภาพของพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพและตำแหน่งเดิม

การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะส่งผลต่อการเก็บรวบรวมและรักษาพยานวัตถุ เพราะขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยทำให้พยานวัตถุไม่ถูกทำลายหรือเสียหาย จนกว่าจะได้มีการบันทึกและเก็บรวบรวมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ สิ้นสุดเมื่อได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นและออกจากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัย หากพิจารณาจะพบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเกิดความเสียหาย คือ การกระทำของบุคคล ซึ่งจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม และการกระทำของธรรมชาติ เช่น ความร้อนจากแสงแดด ฝนตก ลมพายุพัด ความชื้นในอากาศ เป็นต้น

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ จึงเป็นการดำเนินการเพื่อไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือ ไม่ให้บุคคลเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุ หรือปิดกั้น จำกัดเส้นทางเข้าออกจนกว่าจะมีการดำเนินการบันทึก รายละเอียด และเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อป้องกันวัตถุพยานถูกทำลาย ถูกทำให้ปนเปื้อน และเพิ่มเติมวัตถุพยานภายในสถานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม กล่าวได้ว่าการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นกระบวนการเริ่มต้นในการป้องกันไม่ให้ พยานหลักฐานต่าง ๆ เสียหาย หรือสูญหาย หรือชะลอการเสื่อมค่าของวัตถุพยานนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายคดี ยิ่งไปถึงสถานที่เกิดเหตุได้เร็วเท่าไร ยิ่งเป็นการป้องกันความเสียหายของพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้มาก เท่านั้น